

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ผลของการสร้างจินตภาพต่ออาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียน ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับเคมีบำบัด										
ชื่อผู้เขียน	นางสาวบุษบา สมใจวงษ์										
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์										
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td>ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา สุคนธสรทรัพย์</td> <td>ประธานกรรมการ</td> </tr> <tr> <td>ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกพร สุคำวัง</td> <td>กรรมการ</td> </tr> <tr> <td>ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีลักษณ์ วรรณฤทธิ์</td> <td>กรรมการ</td> </tr> <tr> <td>ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คาราวรรณ ติะปินดา</td> <td>กรรมการ</td> </tr> <tr> <td>ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันทวี เชื้อขาว</td> <td>กรรมการ</td> </tr> </table>	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา สุคนธสรทรัพย์	ประธานกรรมการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกพร สุคำวัง	กรรมการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีลักษณ์ วรรณฤทธิ์	กรรมการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คาราวรรณ ติะปินดา	กรรมการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันทวี เชื้อขาว	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา สุคนธสรทรัพย์	ประธานกรรมการ										
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกพร สุคำวัง	กรรมการ										
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีลักษณ์ วรรณฤทธิ์	กรรมการ										
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คาราวรรณ ติะปินดา	กรรมการ										
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันทวี เชื้อขาว	กรรมการ										

บทคัดย่อ

อาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนเป็นอาการข้างเคียงที่พบได้บ่อยในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับเคมีบำบัด ปัจจุบันการควบคุมอาการดังกล่าวยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ อาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและต่อเนื่องจะมีผลกระทบต่อผู้ป่วยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เศรษฐกิจ และจิตวิญญาณ การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดตามทฤษฎีการสร้างจินตภาพของโฮโรวิทซ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสร้างจินตภาพต่ออาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับเคมีบำบัด กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยมะเร็งเต้านมและได้รับการรักษาเสริมด้วยเคมีบำบัด ที่คลินิกเคมีบำบัด แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชานครเชียงใหม่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2543 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 20 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 ราย ทั้งสองกลุ่มได้รับการควบคุมให้มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุดในเรื่องอายุ คะแนนความวิตกกังวลแฝง และชุดของเคมีบำบัดที่ได้รับ กลุ่มทดลองได้รับการฝึกการสร้างจินตภาพจากผู้วิจัยและนำไปปฏิบัติที่บ้าน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติจากเจ้าหน้าที่ ที่คลินิกเคมีบำบัด เครื่องมือที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบประเมินอาการคลื่นไส้ ขย้อน และ อาเจียนของโรค (INV-2) ซึ่งแปลและดัดแปลงเป็นภาษาไทยโดยรชนี นามจันทร์ มีความเชื่อมั่น ทดสอบโดยวิธีทดสอบซ้ำเท่ากับ .96-.99 และเทปการสร้างจินตภาพที่ปริญา สนิกะวาทิ ได้สร้างขึ้น โดยใช้กรอบแนวคิดของไฮโรวิทซ์ที่มีความตรงด้านเนื้อหาเท่ากับ .89

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงบรรยาย ทดสอบความแตกต่างของความถี่ ระยะเวลา และความทุกข์ทรมานของอาการคลื่นไส้ ความถี่และความทุกข์ทรมานของอาการขย้อน ความถี่ ปริมาณอาเจียนและความทุกข์ทรมานของอาการอาเจียน ระหว่างก่อนและหลังการทดลองภายใน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ Wilcoxon sign-ranks test ทดสอบความแตกต่างของความถี่ ระยะเวลาและความทุกข์ทรมานของอาการคลื่นไส้ ความถี่และความทุกข์ทรมานของอาการขย้อน ความถี่ ปริมาณอาเจียนและความทุกข์ทรมานของอาการอาเจียนหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ Mann-Whitney U test

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่ ระยะเวลาและความทุกข์ทรมานของ อาการคลื่นไส้ลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่และความทุกข์ทรมานของอาการขย้อน ลดลงจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 คามลำดับ
3. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่ของอาการอาเจียนไม่ลดลงจากก่อน การทดลอง แต่ปริมาณอาเจียนและความทุกข์ทรมานของอาการอาเจียนลดลงจากก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่ ระยะเวลาและความทุกข์ทรมานของ อาการคลื่นไส้ น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่และความทุกข์ทรมานของอาการขย้อน น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความถี่ ปริมาณอาเจียนและความทุกข์ทรมาน ของอาการอาเจียนน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การสร้างจินตภาพสามารถลดความถี่ ระยะเวลาและ ความทุกข์ทรมานของอาการคลื่นไส้ ความถี่และความทุกข์ทรมานของอาการขย้อน ปริมาณอาเจียน และความทุกข์ทรมานของอาการอาเจียนในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับเคมีบำบัด ดังนั้นพยาบาลควร นำเสนอการสร้างจินตภาพเป็นแนวทางเลือก เพื่อใช้บรรเทาอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียน ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับเคมีบำบัด

Thesis Title Effects of Imagery on Nausea Retching and Vomiting
in Breast Cancer Patient Receiving Chemotherapy

Author Miss Busaba Somjaivong

M.N.S. Medical and Surgical Nursing

Examining Committee

Assistant Professor Dr. Achara Sukonthasarn	Chairman
Assistant Professor Dr. Khanokporn Sucamvang	Member
Assistant Professor Dr. Taweeluk Vannarit	Member
Assistant Professor Dr. Darawan Thapinta	Member
Assistant Professor Puntawee Chuekhao	Member

Abstract

Nausea, retching, and vomiting are side effects commonly found among breast cancer patients receiving chemotherapy. At date, there is no effective controllable strategy for those symptoms. The impact of such symptoms have a great impact on physical, psychological, emotional, sociological, economical, and spiritual aspects of the patients. The conceptual framework of this study based on Horowitz's theory. The purposed of this quasi-experimental study were to examine the effects of imagery on nausea, retching, and vomiting in breast cancer patient receiving chemotherapy. The subjects were the breast cancer patients receiving chemotherapy at the Chemotherapy Clinic, Out-Patient Department, Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital during November 2000 to February 2001. Twenty patients were purposively selected and were assigned equally into experimental and control groups based on the similarity of age, the scores of trait anxiety, and the course of chemotherapy. Subjects in experimental group were trained imagery by the researcher and practiced at home while the subjects in control group were cared routinely by the staff at the Chemotherapy Clinic. The instrument used in this study were the Demographic

Data Form; the Rhodes Index of Nausea and Vomiting Form-2 translated and modified by Rachanee Namchan, with the test-retest reliabilities range from .96 to .99; and the Guided Imagery Tape developed by Parinya Sanigavatee based on Horowitz's concept, with the content validity index of .89.

The demographic data were analyzed by using the descriptive statistics. The differences of frequency, duration, and distress of nausea; frequency and distress of retching; and frequency, amount, and distress of vomiting between before and after the treatment within the experimental and control groups were tested by using the Wilcoxon signed-rank test, whereas the differences of those after the treatment between the experimental and control groups were tested by using the Mann-Whitney U test.

The results revealed that

1. After treatment, the experimental group had significantly decreased frequency, duration, and distress of nausea than before treatment at the level of .01.
2. After treatment, the experimental group had significantly decreased frequency and distress of retching than before treatment at the level of .05 and .01, respectively.
3. After treatment, the experimental group had no significantly decreased of frequency, but significantly decreased of amount and distress of vomiting than before treatment at the level of .05.
4. After treatment, the experimental group had significantly lower frequency, duration, and distress of nausea than the control group at the level of .01.
5. After treatment, the experimental group had significantly lower frequency and distress of retching than the control group at the level of .01.
6. After treatment, the experimental group had significantly lower frequency, amount, and distress of vomiting than control group at the level of .05.

The results of this study reveal that imagery can reduce frequency, duration, and distress of nausea; frequency and distress of retching; and amount and distress of vomiting. Thus, nurses should suggest imagery as an alternative management to relief nausea, retching, and vomiting among breast cancer patients receiving chemotherapy.